

BULLETIN

9/2010

<http://libpro.cts.cuni.cz>

AKTUÁLNÍ DĚNÍ V KNIHOVNĚ

Na září jsme pro Vás připravili výstavu malíře, grafika a básníka Michala Matzenauera

Vernisáž se uskuteční v Libri prohibiti ve čtvrtek 9. září 2010 od 18 hodin. Promluví Jiří Fiedor, zahrají Pepa Janíček & Company, další překvapení nejsou vyloučena. Michal Matzenauer představí při této příležitosti také svou novou knížku „Po kamení cesta“. Přijďte všichni, těšíme se na Vás!!!

VYBRANÉ NOVINKY Z NAŠICH FONDŮ

SAMIZDAT

Bubeník

V roce 1942 začal v Moravské Ostravě vydávat P. Oldřich Med SBD strojopisný, ručně tužkou ilustrovaný a tuší kolorovaný časopis pro salesiánské chlapce. Na 2-5 stranách textu informoval o aktualitách ve farnosti a přinášel krátké články duchovní povahy. Fond LP obsahuje dvě čísla z r. 1943, větší množství dalších čísel 1. ročníku vlastní Centrální katolická knihovna KTF UK v Praze.

KULTURNÍ AKCE, KONFERENCE

6.-8. září v Praze proběhla konference Krajané a kultura

Setkání navazuje na Týdny zahraničních Čechů, které se konají v Praze od roku 1998. Konferenci pořádá Mezinárodní koordinační výbor zahraničních Čechů s podporou Ministerstva zahraničí, spolupořadatelé jsou Český rozhlas a Národní muzeum, v jehož nové budově (bývalé Federální shromáždění) setkání proběhlo. Podrobný program naleznete zde: <http://www.zahranicnicesi.com/>

Knihovna Libri prohibiti spolupracovala na přípravě výstavy „Odkaz s lidskou tváří“ o Polsko-československé solidaritě. Obnovená výstava k příležitosti 30. výročí vzniku Solidarity trvala do 8. září 2010 na Velvyslanectví Polské republiky na Malé Straně.

Více informací o výstavě zde: <http://polskyinstitut.cz/?d=program&i=526&lng=cz>

Nakladatelství Academia Vás srdečně zve na křest knihy „Vraťte nám vlasy“! autorů Petra Blažka a Filipa Pospíšila, kmotrem publikace je Jaroslav Hutka.

Křest se uskuteční 15. září 2010 od 17 hodin v Literární kavárně knihkupectví Academia, Václavské náměstí 34.

Libri Prohibiti - partner projektu - Vás srdečně zve na vernisáž výstavy Papírový hlavy ve čtvrtek 16. září od 19 hodin v Třačka Aréně. Tou odstartuje výstavní projekt, jehož cílem je nový pohled na básnickou tvorbu českého undergroundu z doby před rokem 1989 očima mladých výtvarných umělců.

Na vernisáži se můžete těšit na tříhodinové vystoupení patrona projektu skupiny Plastic People of the Universe, magickou fireshow souboru Amanitas a tématickou divadelní performance. Více informací a pozvánku naleznete v příloze nebo na webových stránkách www.papirovyhlavy.cz

**Politické procesy v systému komunistického Československa a jejich propaganda
Národní památník na Vítkově, U Památníku 1900, Praha 3-Žižkov,
22. září 2010 od 18 hodin**

Moderovaná diskuse historiků konaná u příležitosti výročí velkých politických procesů konaných na počátku padesátých let minulého století v Československu. Cílem semináře je především zhodnocení role politických procesů v průběhu existence komunistického režimu, jejich cílů a dopadů na českou a slovenskou veřejnost.

20. srpna 2010 proběhlo u budovy Ústavu pro studium totalitních režimů odhalení pomníku Ryszarda Siwiece.

Na protest proti invazi armád Varšavské smlouvy do Československa se Ryszard Siwiec 8. září 1968 upálil při celorepublikových dožínkách na varšavském *Stadionu Desetiletí* za přítomnosti vedení polské komunistické strany, diplomatů a 100 tisíc diváků. Svůj protest pečlivě naplánoval. Na magnetofon namluvil poselství, v němž obvinil Moskvu ze snahy rozpoutat další světovou válku. Na Stadionu Desetiletí se polil rozpouštědlem a křičel, že protestuje proti okupaci Československa. Na místě se našla aktovka s letáky. Po uhašení byl odvezen do nemocnice, kde byl hlídán příslušníky tajné policie. Zemřel po 4 dnech v důsledku popálenin. Byl pochován na hřbitově v Přemyšli.

Více informací zde: <http://hn.ihned.cz/c1-45777130-pochoden>

a zde: <http://hn.ihned.cz/c1-45777370-pomnik-pro-polskou-pochoden>

Záběry upálení Ryszarda Siwiece: <http://www.youtube.com/watch?v=JZZlrPQHDH0>

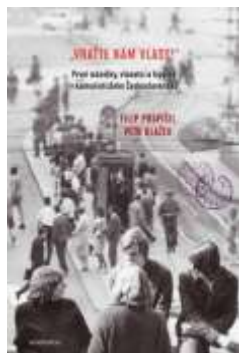
PUBLIKACE A ČLÁNKY

„Vraťte nám vlasy!“

První máničky, vlasatci a hippies v komunistickém Československu

Petr Blažek, Filip Pospíšil

Praha, Academia, 2010

V létě 1966 vyhlásil ÚV KSČ celostátní kampaň proti „pronikání nevkusu do úpravy účesů u chlapců a mladých mužů“. V této době v Československu podobně jako v dalších zemích vzrůstal počet mladých lidí, kteří začali dávat najevo, že jsou jim cizí oficiálně deklarované hodnoty, cíle i kulturní normy jejich rodičů. Tento kulturní konflikt nebo vzdor se projevoval na Východě i Západě příklonem k novému druhu hudby, volbou specifického způsobu oblékání či úpravy zevnějšku, zaváděním nových tanců, způsobů trávení volného času či odlišným postojem k sexualitě. Do kampaně se vedle oficiálních médií zapojila řada státních a společenských institucí, zejména aparát komunistické strany, ministerstva vnitra, národních výborů a zdravotnických institucí. Hlavní represivní roli sehrála Veřejná bezpečnost, která v srpnu 1966 vyhlásila celostátní akci „Vlasatci“, v jejímž rámci bylo během několika týdnů evidováno a různým způsobem postiženo okolo čtyř tisíc osob. Vyhlášení kampaně je možné také interpretovat jako snahu vedení komunistické strany získat společenskou podporu mezi starší generací pomocí odkazů na hodnoty maloměstřácké společnosti. Zvolené téma je přiblíženo v antropologické studii, která je doplněna edicí archivních dokumentů a článků z dobového tisku. Kniha je vybavena rozsáhlou obrazovou přílohou včetně dvou unikátních souborů fotografií, které se dochovaly ve fondu prvního tajemníka ÚV KSČ Antonína Novotného.

Dosud nezveřejněný dokument „Mapa výskytu vlasatců“ z ministerstva vnitra z roku 1966 v článku MF DNES:

http://zpravy.idnes.cz/kam-se-stahuji-manicky-mlade-rebely-honili-komuniste-s-nuzkami-p71-/domaci.asp?c=A100802_215510_domaci_abr

Soustružníci lidských duší

Lidové knihovny a jejich cenzura na počátku padesátých let 20. století (s edicí seznamů zakázaných knih)

Petr Šámal

Praha, Academia, 2009

Kniha mapuje pokus o ovládnutí, radikální proměnu a mocenské využití veřejných knihoven, k němuž došlo v Československu v období stalinismu. Úvodní výklad zachycuje hlavní formu následné cenzury v komunistickém Československu: popisuje cenzuru lidových knihoven, zabývá se tím, jaké typy literatury byly z knihoven vyřazovány, a hledá příčiny tohoto zákazu. Další část pak sleduje pokusy knihovníků ovlivňovat či řídit soudobé čtenářství a tak vychovávat nového čtenáře. Titulní parafráze Stalinova výroku o spisovatelích, inženýrech lidských duší, chce na bázi dobové metafory kulturní práce jako industriální výroby pojmenovat smysl cenzurních aktivit a celé reformy knihoven a knihovnictví. Za pomoci vybraných nástrojů-knih, které vytvořili inženýři-spisovatelé, měli knihovníci opracovat lidský materiál a vytvarovat jej do podoby socialistického člověka budoucnosti. V druhé části knihy jsou otištěny nejdůležitější cenzurní seznamy, jimiž se v období stalinismu vyřazování knih z lidových knihoven řídilo.

Čas marných nadějí

Jiří Svejkovský

Praha, Epoque, 2010

Dokument připomíná některá známá fakta, ale obsahuje i dosud nezveřejněné podrobnosti o tom, jakým způsobem se televizní pracovníci podíleli na informacích o vývoji politických událostí v letech 1968 a 1969. Autor jako jeden z dosud žijících televizních aktivních účastníků té doby využil pro dokument písemné záznamy svých kolegů techniků, své archivní písemné doklady, fotografie a dopisovou dokumentaci televizních diváků, aby připomněl rádo zapomínanou a nadšenou podporu většiny obyčejných lidí pro tehdejší politiku socialismu s lidskou tváří. Po násilné sovětské okupaci v srpnu 1968 dochází k poznání, že naděje lidí na svobodu, budou nejen vinou okupantů, ale i domácích kolaborantů postupně, ale spolehlivě zmařeny. Připomíná proto také názory některých diváků, konzervativních komunistů, kteří redaktorům televize za jejich činnost, zvláště v srpnových dnech sovětské okupace a v době do konce roku 1968, hrozili dokonce fyzickým násilím. V závěru, z pohledu nově nabyté svobody po roce 1989, klade otázky, zda by se náš polednový vývoj v roce 1968 mohl dále rozvíjet k demokracii, nebýt násilné vojenské okupace a zda sovětské generály nesledovali i jiné cíle, než zlikvidovat pro ně nebezpečný politický vývoj v Československu.

Čečoamerická periodika

Alena Jaklová

Praha, Academia, 2010

Autorka přináší komplexní pohled na téma, které bylo dosud zpracováno pouze formou bibliografických soupisů, z hlediska několika vědních oborů - kulturní historie, etnologie a lingvistiky. Podává charakteristiku života českých imigrantů v USA v 19. a 20. století a vymezuje úlohu, jakou hrál český tisk. Celé období se přitom dělí do několika period, protože funkce a především význam čečoamerického tisku byl v různých dobách velmi rozdílný. Dále autorka podává podrobný výklad o nejdůležitějších periodikách a jejich texty analyzuje z hlediska literárního i jazykového, což jí umožňuje sledovat také postupnou amerikanizaci českého jazyka.

Pražský proces 1979. Vyšetřování, soud a věznění členů Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Dokumenty

Petr Blažek, Tomáš Bursík (eds.)

Praha, ÚSD AV ČR, 2010

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných založila 27. dubna 1978 skupina signatářů Charty 77. Jeho členové pomáhali postiženým právně a finančně podporovali jejich rodiny. Obraceli se na československé úřady a žádali je o nápravu. Zprávy o případech předávali do zahraničí, odkud se prostřednictvím západních rozhlasových stanic

dostávaly zpět do Československa. Za svou činnost byla řada z nich různým způsobem postižena. Na konci května 1979 provedla Státní bezpečnost proti výboru rozsáhlý zásah. O několik měsíců později se uskutečnil patrně nejznámější politický proces v období „normalizace“, který je hlavním tématem této edice dokumentů.

Soudní líčení se před Městským soudem v Praze uskutečnilo ve dnech 22. a 23. října 1979. Petr Uhl byl odsouzen k pěti letům odnětí svobody, Václav Havel ke čtyřem a půl letům, Václav Benda ke čtyřem letům, Otta Bednářová ke třem letům, Jiří Dienstbier ke třem letům odnětí svobody a Dana Němcová ke dvěma letům odnětí svobody s podmíněným odkladem na pět let. Odvolací řízení se uskutečnilo 20. prosince 1979 před Nejvyšším soudem ČSR, který odmítl všechna odvolání jako nedůvodná a potvrdil rozsudek soudu první instance. Na počátku roku 1980 bylo pět odsouzených členů VONS přemístěno do vězeňských zařízení, kde se ocitli se pod drobnohledem pracovníků vnitřní ochrany a jejich tajných spolupracovníků. Záměrem editorů bylo především zrekonstruovat organizaci uvedeného soudního procesu, na které se pod dohledem aparátu ÚV KSČ podílela řada státních institucí, zejména různé složky ministerstva vnitra a spravedlnosti. Do edice zařadili celkem 130 archivních dokumentů, z nichž většina nebyla doposud publikována.

Josef Koudelka

Praha, Torst, 2010

Dnes již klasik české fotografie Josef Koudelka(*1938), člen agentury Magnum Photos, patří k nejdůležitějším světovým humanisticky zaměřeným fotografům. Jeho snímky jsou charakteristické výtvarně výrazným, originálním projevem. Tato monografie je prvním průvodcem po jednotlivých fázích jeho tvorby. Začíná ranými pracemi ze sklonku 50. let a přináší výběr ze všech stěžejních souborů jeho zralého díla. Knihu uvádí studie Anny Fárové, přední znalkyně české fotografie a Koudelkova díla, a rozhovor Karla Hvíždály s Josefem Koudelkou.

Redakce revue Salve zpřístupnila samizdatový teologický časopis Sursum a to v elektronické podobě na adrese salve.op.cz.

Publikace časopisu Sursum na internetu je drobným příspěvkem k mapování dějin moderní české teologie a k uchování paměti na dobu komunistického režimu, kdy církev nemohla v naší zemi svobodně působit.

Sursum byl český katolický samizdatový časopis vycházející v letech 1985–1990 v Brně. Vydávali a přispívali do něj lidé, kteří byli přímo či nepřímo napojeni na tajné české dominikány (Dominik Duka OP, Stanislav Krátký, F. X. a Dagmar Halasovi, Albert Beneš OP a další). Časopis vedl Norbert M. Badal OP se svým spolupracovníkem Mirkem Klepáčkem, který tiskovinu fakticky vyráběl. Sursum otiskovalo především studie z oblasti duchovního života, teologie, řádového života, ale dávalo prostor i aktuální reflexi dobové kultury, umění a množství recenzí zvláště zahraničních knih. Vedle jinak orientovaných a odlišně koncipovaných Teologických textů představuje Sursum v době doznávajícího socialismu svou překvapivou hloubkou, vnitřní konzistentností a rozhledem po zahraniční tvorbě jednu z nejvýznamnějších samizdatových teologických platforem. Časopis měl vliv na významnou skupinu české podzemní církve. Hned po pádu komunismu tak mohla v dominikánském prostředí přirozeně vyrůst ze samizdatového Sursum teologická revue Salve. (Norbert Schmidt)

Od července Česká televize odvysílala sedm dílů nového dokumentárního cyklu Děti 50. let

Dokumentární cyklus **Děti 50. let** vznikl ve spolupráci produkční společnosti Sunfilms s.r.o., České televize a FAMU v Praze. Dokumenty natočili mladí lidé, začínající filmaři – studenti filmové školy. Sedm snímků o dcerách politických vězňů je především sedm různorodých pohledů současné mladé generace na život lidí, kteří zažili totalitní režim v jedné z jeho nejrůznějších podob. Každý z autorských dokumentů mladých tvůrců vypráví originálním a odlišným způsobem v podstatě podobný, ale přesto vždy jiný příběh. **Na těchto sedm snímků navazuje série dalších sedmi příběhů o synech lidí pronásledovaných totalitní režimem v 50. letech.**

Dokumenty vznikly na základě projektu audiovizuálních svědectví, který realizovala nezisková organizace DMS, o. s. (Dokumenty, mládež & společnost). Tato svědectví zahrnují výpovědi třiceti dcer politických vězňů 50. let a v současné době slouží jako výukové materiály na DVD v českých školách. Na vývoji projektu audiovizuálních svědectví spolupracovala producentka Zuzana Dražilová (společnost SUNFILMS a sdružení DMS) s Dr. Janou Švehlovou, jejíž doktorandská práce o dvanácti dcerách politických vězňů 50. let z roku 1999 dala podnět ke vzniku svépomocné skupiny dcer politických vězňů 50. let, v níž se mohou setkávat ženy s podobným osudem.

Všechny odvysílané díly a další informace naleznete zde :

<http://www.ceskatelevize.cz/program/10214725126.html?deid=4191>

Povídání s Davidem Chroustem na kongresu SVU v Táboře o jeho studii Století Čechů a Čechoslováků v New Yorku: New Yorské listy a jejich svět

Rozhovor z rozhlasového vysílání:

<http://old.radio.cz/mp3/podcast/cz/krajane/100807-new-yorske-listy-a-jejich-svet.mp3>

Šéfem Ústavu pro studium totalitních režimů se 12. srpna stal bývalý mluvčí České biskupské konference Daniel Hermann

Více informací zde: <http://www.ct24.cz/domaci/98234-daniel-herman-bude-novym-reditelem-ustavu-pro-studium-totalitnich-rezimu/>

V USA přestaly vycházet krajanské Americké listy

Více informací zde: http://www.lidovky.cz/v-usa-po-20-letech-prestaly-vychazet-krajanske-americke-listy-prr-/ln-media.asp?c=A100727_194846_ln-media_mpr

Rozhovor s jejich vydavatelem Petrem Bískem:

http://www.lidovky.cz/ln_noviny.asp?r=ln_noviny&c=A100812_000092_ln_noviny_sko

Diskuzi na stránkách Lidových novin o návrhu zákona o protikomunistickém odboji moderoval Tomáš Němeček, diskutovali Anna Šabatová, Václav Malý, František Zahradka a Petr Blažek.

Diskuzi naleznete zde: http://www.lidovky.cz/odboj-odpor-a-zakon-o-masinech-d2t-/ln_noviny.asp?c=A100814_000081_ln_noviny_sko&klic=238409&mes=100814_0

VÝROČÍ

† 22. července 2010 zemřel Milan Paumer, člen antikomunistické odbojové skupiny bratří Mašínů, s níž v roce 1953 utekl z Československa přes Východní Německo do Západního Berlína.

Více informací zde: <http://domaci.ihned.cz/c1-45131620-zemrel-milan-paumer-bojoval-s-bratry-masiny-proti-komunistum>

* 30. července 1930 se v Mladé Boleslavi narodil Miloslav Rechcigl, biochemik, historik a dlouholetý předseda Československé společnosti pro vědy a umění

† 17. srpna 2010 zemřel prozaik, básník a překladatel Ludvík Kundera

31. srpna 1980 podepsali vládní zástupci Polské lidové republiky dohodu se stávkujícími dělníky z hnutí Solidarita

SOLIDARNOSĆ

* 9. září 1952 se narodil Mikoláš Chadima, nejvýraznější představitel české alternativní rockové scény sedmdesátých a osmdesátých let

* 21. září 1952 se narodil Jiří Gruntorád, dělník a knihovník, vydavatel samizdatové literatury, politický vězeň, zakladatel a ředitel knihovny Libri prohibiti

* 21. září 1950 se narodil biskup Václav Malý, mimo jiné spoluzakladatel Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a mluvčí Charty 77

* 23. září 1944 se narodil Ivan Martin Jirous, český výtvarný teoretik a kritik, básník, textař a publicista

* 23. září 1901 se narodil Jaroslav Seifert, český básník, spisovatel, novinář a překladatel, nositel Nobelovy ceny za literaturu

† 23. září 1990 zemřel Milan Šimečka, český politolog, esejista a literární kritik působící na Slovensku

Bulletin Libri prohibiti připravuje Vít Krobot a Jarmila Štogrová ve spolupráci s Viktorem A. Debnárem.

Nihil obstat Jiří Gruntorád